

Goed dat je er bent

Onderzoek naar de bijdrage van pastoraat en geestelijke zorg

Wat is de rol van een geestelijk verzorger bij de behandeling van mensen met psychiatrische problematiek? Hoe komt het dat een pastor zoveel voor een cliënt kan betekenen? Chantal Huijgen, vrijwilligster bij Reinier van Arkel, ging op zoek naar antwoorden en deed in het kader van haar studie onderzoek naar de bijdrage van pastoraat en geestelijke zorg. Reinier ging met Chantal in gesprek.

Door Gilles Tebrunsveld

Foto Toine Maurix

Bijdrage aan herstel

Een van de voorrechten van redacteur van de Reinier zijn, is dat je met allerlei mensen in de organisatie kennis kunt maken en hun verhalen mag aanhoren. Hun enthousiasme werkt aanstekelijk en hun drijfveer vormt voor mij een grote inspiratiebron. Zo ook het verhaal van een van onze vrijwilligsters, Chantal Huijgen. Zij volgde de bacheloropleiding 'Godsdienst-Pastoraal Werk' aan de Hogeschool Inholland en deed daarvoor onderzoek bij onze Dienst Geestelijke Verzorging. Op dit moment is ze bezig met haar masteropleiding aan de universiteit van Nijmegen. Tijdens een gesprek met haar en haar vroegere stagebegeleider, pastor Frans Meurkens, werd duidelijk dat het onderzoek van Chantal bevestigde wat velen, vooral cliënten, al hadden geconstateerd, namelijk dat de rol van de pastor c.q. de geestelijk verzorger van evident belang is bij de behandeling en bijdraagt aan herstel. Vanwege be-

zuinigingen verdwijnen geestelijk verzorgers binnen de gezondheidszorg, en dat is opmerkelijk. Juist in de zorgverlening, hetzij lichamelijke hetzij psychisch, waar veel mensen met levensvragen rondlopen, zijn deze verzorgers het meest nodig en komen ze het best tot hun recht. Hoe ziet Chantal de rol van de pastor binnen het behandelings- of genezingsproces?

Bemoediging

Chantal: "Ik ben de opleiding Godsdienst/Pastoraal werk uit persoonlijke nieuwsgierigheid begonnen. Ik was destijds (leken) voorganger en wilde meer te weten komen over het christendom. Ofschoon ik allemaal vakken volgde die me boeiden, waren er twee vakken die ik het interessantst vond: geestelijke verzorging en pastoraat. Dat had ik van tevoren niet verwacht! Al snel groeide het verlangen om in dit vakgebied te gaan werken. Maar omdat ik uit een heel andere hoek kom, wist ik niet of het bij me zou passen. Om alvast een beetje te 'oefenen' besloot ik eerst vrijwilligerswerk te doen. Na een beetje googelen vond ik een vacature bij Reinier van Arkel. Men zocht daar, 'eureka!', kapelvrijwilligers. Bij mijn sollicitatie liet ik doorschemeren dat ik een theologische opleiding volgde en misschien wel bij Reinier van Arkel stage wilde lopen. Tijdens het werken als vrijwilliger en ook naderhand toen ik stage liep, merkte ik hoeveel de pastor voor cliënten betekent. Waar hij ook kwam, steevast werd hij enthousiast begroet of werd er om een afspraak gevraagd. Soms vond er een kort gesprekje plaats, soms werd er alleen maar een blik uitgewisseld. De gezich-

ten van cliënten lichtten op en er was al sprake van bemoediging zonder dat de pastor ook maar één woord had gezegd."

"Ik geloof niet in God"

Chantal vervolgt: "Ik kon dit niet direct verklaren en wilde er voor mijn afstudeerproject een praktijkonderzoek naar doen. Hoe waardevol en betekenisvol het werk van de pastors is, merkte ik tijdens mijn stage. De pastors houden zich in de breedte met levensvragen bezig en stellen zich open voor iedereen en voor alle mogelijke vragen. Zij hebben contact met mensen van allerlei gezindten en afkomst. Zo kwam aan het begin van mijn stage een cliënt naar mij toe met de opmerking dat hij niet in God gelooft en daarom niet met mij kon praten. Wel, sindsdien heb ik met niemand anders zo veel gesprekken gehad als met hem."

Kracht, rust, vrede en warmte

Voor haar onderzoek naar de toegevoegde waarde en het aandeel van de pastor in het behandelings- en genezingsproces heeft Chantal zestien cliënten van verschillende leeftijden ondervraagd, zowel intramuraal als in de externe woonvormen. In haar conclusie constateert Chantal dat deze cliënten in hun contacten met de pastor kracht, rust, vrede en warmte ondervinden. Zij ervaren de pastor als een niet-autoritair, invoelend persoon die niet oordeelt, maar een oprechte interesse toont en als een volwaardige en gelijkwaardige gesprekspartner fungeert. Door deze - noem het liefdevolle - opstelling van de pastor ervaren cliënten opluchting. Het scheidt ruimte, ze durven meer te vertel-

Pastor Frank Meurkens en vrijwilligster Chantal Huijgen

len en kunnen goed over onderwerpen doorpraten. De pastor blijkt echter meer dan een klankbord: hij helpt cliënten bronnen terug te vinden of aan te wijzen en biedt daarbij geestelijke ondersteuning. Het contact met de pastor wordt als compleet ervaren. Dat geeft cliënten kracht en moed.

Leren van de blik van de pastor

Chantal besluit haar onderzoek met een aantal belangrijke aanbevelingen. Zo adviseert ze om de zichtbaarheid van de pastor bij andere hulpverleners te vergroten en de 'opbrengsten' van pastorale gesprekken in te brengen bij andere disciplines, met res-

pect voor ieders domein. Op deze manier kunnen andere behandelaars leren van de

blik van de pastor. In 2011 publiceerde de Wereldgezondheidsorganisatie WHO een nieuwe definitie van gezondheid: 'Het vermogen van mensen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'. De inzet van een pastor kan daarin een zeer belangrijke rol spelen. Het is goed dat ze er zijn, want ze laten anderen 'zijn'. En dat dient zo te blijven!